

כך נראית מלחמת הישרדות

written by מאיר בן שבת | 19.03.2026

בסיום השבוע השלישי של מבצע שאגת הארי, המלחמה נמצאת בנקודת הסלמה ומשנה את פניה למערכה אזורית שמשפיעה על שוק האנרגיה העולמי ועל יציבות המזרח התיכון. התקיפה הישראלית על שדה הגז הגדול בעולם, דרום פארס, והתגובה האיראנית לכך בתקיפת מתקני גז ונפט בקטאר, בערב הסעודית ובאיחוד האמירויות, הן עליית מדרגה במלחמת האנרגיה. בתוך כך, העימות סביב מצרי הורמוז הפך לאירוע בעל סיכון מערכתי לכלכלה העולמית ולבריתות הבינלאומיות המסורתיות.

"סוף המלחמה בידיים שלנו", אמר לפני שבוע מוחסן רזאי, מדמויות המפתח בממסד הביטחוני האיראני, שעמד בראש משמרות המהפכה לאורך רוב שנות מלחמת איראן-עיראק. בכובעו הרשמי החדש הוא מוגדר כיועצו הבכיר של המנהיג העליון החדש, מוג'תבא חמינאי.

את האסטרטגיה האיראנית לעצירת המלחמה אפשר לתמצת במילה אחת: כאוס. תקוותה של טהרן היא שהלחצים שיבואו בעקבותיו יגרמו לווינגטון לנצור את האש. זהו הרקע לדברים שאמר אתמול מזכיר המלחמה האמריקני פיט הגסט' בהצהרתו לציבור. במענה לביקורת על התרחבות המלחמה הוא הדגיש: "המבצע ממוקד כמו לייזר, מטרותינו לא השתנו. הן נשארו אותן מטרות כמו ביום הראשון ☒ השמדת הטילים, המשגרים ותעשיות הייצור, ומניעת יכולת גרעינית מהמסטר האיראני".

איך זה מתיישב עם תקיפת מטרות שלא בדיוק שייכות למשפחות האלה? כדאי לשים לב לתשובות שהגסט' נתן לכך. בהתייחסו לתקיפות שארה"ב ביצעה בעצמה על האי ח'ארג הוא ציין שהן נובעות מהתפיסה שאיראן משתמשת בנפט שלה כנשק, ומטרתן הייתה להבהיר למשטר האיראני כי ארה"ב שולטת בגורל איראן ☒ וגם לאותת על מה שביכולתה להוסיף ולעשות אם טהרן לא תקבל את ההחלטות הנכונות.

את התשובה המעניינת יותר לשאלה זו הוא סיפק קודם לכן: "יש לארה"ב בעלות ברית במלחמה זו, שגם להן יש יעדים". זהו רמז עבה לפעילות ישראל מבצעת תחת ההגדרה "יצירת תנאים שיאפשרו את החלפת המשטר".

המכות שישראל וארה"ב מנחיתות על המשטר שוברות את זרועותיו. הן כוללות השמדה נרחבת של תשתיות גרעין, מערכי טילים, מתקני ייצור ופיתוח של התעשיות הביטחוניות, יכולות צבאיות ימיות ואוויריות, מטות ומפקדות של משמרות המהפכה ומנגנוני הדיכוי, מתקני אנרגיה אסטרטגיים, והרשימה עוד ארוכה. לצד הפגיעה בכוח הצבאי והכלכלי ובתהליכי הפיקוד והשליטה, המערכה המשולבת מרסקת את הדימוי המאיים והמרתיע שעל בנייתו איראן שקדה במשך שנים. מעל לכול היא מביאה גם לערעור אחיזתו של המשטר במדינה.

רצף האירועים בשנתיים האחרונות, וביתר שאת מאז תחילת המלחמה, מציג את המשטר בחולשתו בעיני בני עמו, בעיני כוחות הפרוקסי שעליהם פרס את חסותו ובעיני מדינות האזור.

כגודל ההישג הישראלי-אמריקני, כך גודל המבוכה בטהרן.

הדיונים המייגעים באולפנים בשאלת סיכויי נפילת המשטר מתעלמים מהלקח החשוב ביותר שהעבר לימד אותנו בקשר לכך: קשה לחזות את נקודת הקריסה של מערכות. כך ראינו ברצף נפילות המשטרים במה שכונה "האביב הערבי".

לא צריך להרחיק גם עד לשם: אך לפני 15 חודשים העולם עמד נפעם מול קריסתו המהירה של המשטר הסורי בעקבות מתקפת הפתע הקצרה מצד כוחות האופוזיציה. כמובן, תרמו לכך התבוסה שישראל הנחילה לחיזבאללה בלבנון, ועוד קודם לכן התהליך הממושך של התפוררות המשטר מאז פרוץ מלחמת האזרחים ב-2011.

לצד הלקח באשר לקושי לזהות את נקודת השבירה של משטרים, יש לקח נוסף שיכול להיות רלוונטי גם למקרה שלפנינו: ההשפעה המצטברת שעשויה להיות למכות, לחולשות ולסדקים.

חיה פצועה בפינה

"חיזבאללה הוא מודל להתחדשות ולחוסן. עומק כוח האדם שלו לא יתרוקן במאה השנים הבאות", את הדברים הללו בשבח עמידותו של חיזבאללה אמר הגנרל מוחסן רזאי ב-2024.

אתגר הלחימה בצפון איננו קל ¹ לא רק בגלל חלוקת הקשב והמאמצים מול איראן או בעקבות התעצמות חיזבאללה והלקחים שהפיק מאז ימי "חיצי הצפון", אלא גם משום שבשביל ארגון הטרור הלבנוני מדובר בקרב הישרדות. זו הפעם הראשונה בתולדותינו שבה חיזבאללה מוצא עצמו מבודד, ללא שום תקווה לסיוע חיצוני, מול צבא נחוש ומיומן, וכשרבים בסביבתו מייחלים להתרסקותו.

היוזמות המדיניות למשא ומתן בין ישראל ללבנון מתעלמות מהנתון המשמעותי ביותר לישראל: יכולתה של ממשלת לבנון או של כל גורם אחר זולת צה"ל לספק לה את התמורה הבסיסית ביותר שהיא דורשת: הסרת האיום הביטחוני.

ארגון הטרור השיעי לא יוותר על יכולותיו הצבאיות. לא נזקקנו למלחמה הזו כדי לעמוד על טבעו ועל מחויבותו העמוקה לפטרון האיראני. ממשלת לבנון לא תפרק אותו מנשקו. גם אם תרצה בכך באמת, ספק אם היא תהיה מסוגלת לכך. מנגנונים בינלאומיים שיקבלו על עצמם את המשימה הזו הם משענת קנה רצוף.

הברירה שנותרה בידי ישראל היא אחת: לעשות בעצמה את העבודה. אם היה מקום כלשהו להתלבטות באשר לכך, הרי שהיא נוגעת רק לשאלת העיתוי. הצטרפות חיזבאללה למערכה והתפתחויות מאז פטרו גם את זאת.

גישתה של ישראל צריכה לדבוק בעיקרון של מתן מרב המכות לאויב במינימום סיכונים לכוחותינו. המחלוקת בשאלת הפגיעה במטרות תשתית לבנוניות דו-שימושיות לא צריכה להתקיים מול שיקולים הנוגעים לביטחון כוחותינו ולקיצור משך המלחמה.

השיח המדיני, כשיגיע זמנו, חייב להתבסס על ההנחה כי הסכמים מדיניים באזור הזה לא יועילו

להסרת האיום, ולא ימנעו התבססות והתעצמות של ארגון הטרור. נוכחות ביטחונית וחופש פעולה הם מרכיבים חיוניים בכל מציאות שתיווצר.

תוקפנות גם בזירה המשנית

רצועת עזה היא זירה משנית במלחמה הנוכחית. זו קביעה נכונה של הדרג המדיני והביטחוני, שנועדה לאפשר את הפניית עיקר המשאבים והמאמצים לאויב הגדול, כדי למצות את ההזדמנות הגדולה שנוצרה מולו.

אולם אין חובה לפרש אותה דווקא כהנחיה מרסנת של פעילותנו בעזה. ייתכן שאפילו ההפך מכך. העובדה שאנו בעיצומה של מלחמה קשה בזירות האחרות לא מאפשרת כרגע את הפעילות הרחבה והשיטתית שנדרשת בזירה הזו, אבל היא מצדיקה תגובה חסרת סבלנות ותוקפנית יותר על התגריות של האויב העזתי.

כלפי מה אמורים הדברים? ערוץ הטלגרם "אל-סיאד" ("הצייד") פרסם בשבוע שעבר סרטון של מפגן צבאי בהשתתפות שיירת רכבי טויוטה לבנים, שנשאו פעילי חמאס חמושים. ערוץ הטלגרם הזה מזוהה עם מנגנוני הביטחון של חמאס ברצועת עזה, ופרטנית עם "יחידת סהם" ששייכת למשרד הפנים והביטחון הלאומי של הארגון.

בכיתוב שצורף לסרטון צוין שמדובר ב"מפגן צבאי של מנגנוני הביטחון במחוז חאן-יונס במסגרת המאמצים לחזק את הביטחון, להחיל שליטה בשטח ולהתמודד עם כל הפרה של הסדר". זהו רק תיעוד אחד מתוך שורה של פרסומים שבהם חמאס התגאה בפעיליו החמושים, המסתובבים בריש גלי, ומבהירים מי בעל הבית האמיתי.

ישראל לא יכולה לאפשר זאת, גם כשהמאמץ העיקרי ממוקד בזירות אחרות. מפגני כוח שמרמזים ל-7 באוקטובר צריכים להיענות בתקיפה מהירה וקטלנית, שתשמיד את הטנדרים על רוכביהם. אגב, כדאי לתחקר איך ומניין הגיעו הטנדרים הללו לידי חמאס.

אלה הם מקצת מהדברים שמתרחשים מעל פני השטח, ויכולים לרמז על מה שמתחולל מתחתיו. לא יהיה מוגזם להעריך שהארגון כבר פועל ליצור רקטות, משקם מנהרות ובונה מחדש גם מסגרות צבאיות שלו שנפגעו.

צה"ל ושב"כ לא טומנים ידם בצלחת. סדרת התקיפות הממוקדות בשבועיים האחרונים, שבה חוסלו כמה בעלי תפקידים משמעותיים בארגון הטרור, היא עדות לכך. אבל יש להודות: השפעת פעילות זו על מגמת ההתבססות של חמאס אינה משמעותית. התעלמות ממפגני כוח של הארגון משדרת מסר של השלמה עם חזרתו של הארגון למרכז הבימה.

גם אם בכוונתנו לחזור לזירה לאחר שנתפנה מאיראן ומחיזבאללה, אין שום סיבה לאפשר לחמאס להגיע לעימות כשהוא חזק יותר ומבוסס יותר. חזקה על פיקוד הדרום וגורמי שב"כ שאינם מעורבים בלחימה באיראן ובצפון שידעו להפגין תוקפנות רבה יותר, גם אם עזה היא זירה משנית.

התפרסם במקור ראשון, בתאריך 20 במרץ 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.